

VIHAR.

Ültünk otthon a kályha tüzénél én meg a bátyám
 édesanyánkkal nézve, hogyan libeg erre meg arra a
 lángok sárgás, lenge szakálla, amíg odakint sirt,
 házról-házra suhant a vihar koldulva, kopogva.
 Tél volt és zokogott szél-járt kara a gonoszoknak.
 Éji homályban a fák tetején köpenyes, garaboncsás
 szellemek ültek. Sejtelmek vén baglyai keltek
 a szobasarkokban s bennünk csendben, szomorúan
 feldideregtek a korhadt, régi időkről, apámról,
 törpe tanyánkról, zuzmaraverte, fehérlő
 emlékek. Bús kriptai karban búgtak a multnak
 lassan szálló dallamai s mint pelyhei hónak,
 már betakarták téltakaróval a csendteli lelket.
 Nem feledem soha, mily különös volt, mintha suhogva a
 sors árnyéka osont el volna az ablak alatt és
 égő fürtökkel maga Isten látogatott vón
 életem oltárához alá, úgy vert, dobogott a
 szívem borzongón, mikor elmondotta anyám az
 én születésem megrendítő, furcsa regéjét,
 lelkem zordveretű jelképét, jósszerű árnyát,
 mely létem ősjorrása jelelt bontotta ki szárnyát.

* * *

Már alkonyra hajolt az idő odakint a Tiszánál.
 Káprázó, rőt permeteg árban szórta a nap, e
 haldokló Krózus aranyáldását, adakozva
 küldte utolsó, csókos ajándékát a fiának,
 a földnek s rózsák jeslettek a homloka táján,
 fenséges, gyönyörű rózsák, míg nézte öröklött
 díszét az hogyan ölti magára. Szellő vöröses fény
 terjengett a parti világon, a béke nyugalma
 szunnyadt mindenén és csupa álom volt a világ.

Messzemerengve pihent az anyám a komp tetején, hol
 sorban rozga parasztszekerek hada állt, a lovak friss
 szénát majszoltak s aludoztak a nyurga halászsok.
 Ott ült drága apámnak a jobbján, régi barátok
 és rokonok seregében s messze a többi zajtól,
 sorsbogozón távolba suhanva, a virradozó, új
 lélek járt az eszében, amely most szíve alatt kelt.
 Édes tervek képei rajzolták körül, édes
 álmodozás lángként aranyozta a többi halandók
 lelkét is, míg bámulták mily sejtelemontó

lent a folyó közelében a kákás földek, a nádas élő zöldje. Az erdőkből kirepült a szagoknak mákonyfellege. Mindenkit csak a szép jelen áldott, elszunnyasztó enyhe kötött. Ó, senkise gondolt még a viharra e szépség nyugzó arca előtt, se arra, hogy itt majd végzetes évek görgetege fog útnak eredni. S ím így lett. Távol a szürke határon felhők keltek lassú menetben, nesztelen-orvul, mint rejtelmes tűznek vagy vulkánnak a füstje s egyre növvő seregekben, szétkavarogva tolultak az űr magasába, a légben surgó gyászmadaraknak jósraja szállt s a teremtés ősi nyugalma terült el. Szinte ijesztő volt a csend, mely szerte-növekvőn árjával betakarta a földet, amelynek alatta már gyülekeztek a vésznek az árnyai fojtón. Tipró csendben így állt néhány percig a környék. S akkor ím egyszer csak meginogtak a fáknak a lombjai, lúdbőrzőn bevonódtak a tócsák s messze jajongva felrázó útjára elindult búsan a szél és egyre erősebb hangon kürtölgette a hírt, hogy itt van a szörnyű vihar s költötte az alvó erdőket s fűzfákat a parton s zengve nyomában felharsant a vidék és megperdültek az égnek dörgő dobjai. Árnyak emelték testeiket fel, intőn és komoran s jeleikre megindult sűrű, sötét özönével a zápor s verte a földet. Mintha bilincses szörnyeknek vasláncai hulltak volna le, népesedett a kísérteti mennybolt. Szörnyű itéletidő lett. Még nem láttak ilyet e népek. Sűrűn vetve magukra keresztet, imába kezdtek az ébredt nyurga halászok. Félelem éje szálla alá poklokról, bögtek, felnyertettek a megrémült paripák és szétszakított gyeplőkkel, borzolt hajjal söpröft rajtuk végig a szelvész. Vad görcsökben tornyosodott fel a víz. Nyikorogva srtak s szívbe nyilalló bús panaszokkal a deszkák és egyszerre csak elvált mély, szomorú ropogással a komp kikötőjétől s tovakelt tehetetlen hullámrengetegen, hintázó, lomha menetben tétova, mintha maradni akarna s fájna a búcsú.

És azután csak ment, lebegett lefelé mord zúgásban, vadonárva, komor sorsának élébe marcona falvak zord, feketéllő városi partok sorfala közt és ritkás, pislávilágu tanyák meg tömbös vén várak tünedeztek el oldala mellett. Néhol rengetegek hívták harsanva, köszöntve s ódon csárdák intettek neki, vagy penyigés fűzfáknak a karjai nyúltak kérlelgetve utána s ő csak ment, mint egy félelmes szörnyeteg állat

egyre viharzóbb, kongó, szörnyű síri helyekre.
Ment lefelé és vitte magával, búsa fatestén
emberek éltét és a hallgatag ajku jövendőt.

S bárhova ment, vele voltak a borzalom orv keselyűi
és mint fojtogató köd gőze feküdte lakóit,
hegynagyságura terpedt, roppant csöndje halálnak.
Erre is, arra is éj feketés tenger-sivatagja
ülte a lelket s ők már vágytak vajmi sugárra,
mely gyötrelmük balsam-gyengéden beragyogja.
De jaj, még a fény életkeltő erejében
is csak hasztalanul bizakodtak, mert amikor meg
lassúdan sorban kilobogtak, reszketeg, ingó
lánggal a lámpák és az esőnek lenge porára
permetezett le a fényük szertederengve, kísérteti
glóriaként. Ó, akkor sem könnyíteni gyultak,
akkor is új szörnyőség várta csak, álmokat orzó
új szomorúság hirtelen éledt, tört szemüket, mert
hirtelen ácsolt, gyenge fedéllel védve feküdt ott
szénaalomból készült kis, jászolszerű ágyon
sápadt arccal, zártpillájú szemekkel anyám és
fekhelye mellett holtan a gyermek, akire íme
nem virradt fel a nap, nem a szépség, éjből az éjbe
költözködven, meg sem pillantotta e gyötrő,
mégis imádott élet zengő hajnali táját,
Fergeteg-éjjel kapta zimankós szárnya alá és
vitte meleg fészkeből a rontó, hűvös időbe,
még mielőtt kis teste e szörnyű világra megért s most
elringatta örök békének az ágya, körötte
bősz elemek rázták szörny-ökleiket s a viharnek
csellóhangjai búgtak, a természet maga gyászolt
és siratott görcsös kínokban, majd odagyültek
mind a barátok és rokonok s hajlón odavitték
mind, akiket megtört a vihar s halk, egyre erősebb,
egyre növe emberzokogás kelt, szertesikongó,
csukló fájdalom indult, úgy, hogy messzebetöltve
visszhangzott a vak ür s villámérintve megálltak
a zúgó szélvész meg a zápor s templomi csend lett.
Elnyugodott a hullám öblös, mély morájával,
messzevonultak a felhők és sorban kiragyogtak
könnytől csillant, sárga szemekkel a csillagok és a
föld olyan enyhes lett, mint csókra jövő szelíd órák.
Szinte a víz is alig csobbant már, lassura válva,
szinte alig moccan a világ s a tornyosodó szent,
mély nyugalomban ekkor felzengett a mogorva,
lomha hajósok zord torkán bús érczel az ének.
Mint temetési zord menet, úgy lebegett le a komp a
tisztelgő, katonás, morc partok előtt beragyogva,
ment, lebegett le a végzet elé, mint egy bús üstökös,
éző bús ravatal fénylőn, a néma nagy éjben.

Felkukorékolták már mély álmából a hajnalt
 a cingár kakasok, mikor elfogták odalent a
 titeli révnél a kompot köizmű legények,
 s hányt-vert népét partravonatták. Rezge verőfény
 jött remegőn és felragyogott a világ bús, gondteli arca
 Dalba fogott zengőn, csicseregve a fákon az elbűt
 fülemilék, a pacsírták s fürjek lombbeli népe
 s áldva magasztalván az Urat, lebegett fel a hála
 délceg füstje tar oltáráról a szívek.

Már csupa felszabadult öröm és kedv lett az imént még
 borzalmakkal agyonhajszolt, bús emberi lélek.

Jaj, csak az én szüleimnek nem kelt jójelül ennek
 a napnak teli fénye s durva nyugágyú szekéren
 ők vittek csak gyászt haza, az otthonba, amelynek
 termeiben szomorúság hulltfejű szüzei jöttek,
 mentek azontúl, halk lett a léptek kopogása
 s elnémultak a víg, lakomás poharak s a köszöntők.

Strok baljós angyala állt a kapunkba sötéten
 koldus, hírmondó örömet se eresztve be s ágyak-
 dólten aludt az anyám bent s nyüzsgő orvosok éber
 őrhada állta körül s a reménynek kis kupolájú
 gyertyavilága fölött az aggodalom szövögette
 ősi homályát, éjét, melyből vashatalomként
 látták kelni a földi tudásnak a papjai intőn
 a zord, tompa tilalmat, hogy többé soha gyermek
 nem jöhet által e ház küszöbén és jaj az anyámnak
 s ennek a háznak, hogyha megint jön, virradatával
 éjt hoz majd, a halálnak alkonyatát s amikor kel
 napja, az édesanyámé mélyre leáldozik akkor.

Aztán elrebbentek a zord hetek, eldübörögtek
 a zord hónapok. Újra megnyugodott a viharzó,
 felvert szív, az anyámra megint kiderült az öröm, de
 csak sietősen, kurta időjű látogatóként,
 s mámortólte virágait ontva alig lebegett le
 pozsgás, gömbölyű arcával, máris tovatűnt és
 máris a bú repesett denevérszerű szárnyon alá, mert
 most én keltem vívódó szíve alatt, mint
 néma, hivatlan, félt jövevény, ki mitse tudott még
 erről a földről s gyászairól, mik prédalesőn már
 nézték kémlőn zord magasából a téres időnek.
 Én jöttem s a bolond tilalom bús átka gyötörte
 a házat s az anyám a halálon révedezett el.
 Tompa halálnak az árnya terült rám, zúgva fölöttem
 szálltak a bánat fellegei s zord gondolatok raja,
 míg ott értem szíve alatt. Baljós jelek és a
 tétova feltétel, hogy tán jobb volna, ha tőle
 elvennének félve kísérte életem át a
 szörnyű kilenc hónap szakain, míg szertelobogva

egyszer csak rángyult a fény s megjöttem a földre,
egy hűs hajnalon, amikor ott kint messze-zörögve
száguldott a szél pergő, zord harcszekerével
és a vihar lapozott a Sybillák könyveiben,
amikor ódon kéményünkben holt lelkek nyöszörögtek
és intőn lengették ingó fényük a lámpák.

* * *

Zúgva vihar szántott a vén bánáti lapályon,
amikor én életre lobogtam a néma homályból,
öblöses éjből vágyakozón, szomjazva a fényre.
Zúgva vihar szántott és zápor verte a földet.
Bösz viharok jártak hírnöklön sírva előttem.
Kémlő, baljós csillagok álltak jent születésem
első perce felett s rontó árnyak seregén át.
Mégis elértem e bajban is áldott szomorú földre.
És ez a kezdés ősjele lett s jelképe jövőmnek!
Később is, mint ekkor a léthasadás idejében,
bösz viharok s torz árnyak dőltek alá, a kamaszkor
gyujtogató zivatarjai szálltak, nyugtalan árnyak
jöttek lengve felém, sebesen zajlottak az évek
s én viharokban, barna homályban tévelyegém el
az ifjúság dús, legszebb idejét s a piros fény
fénye örömnék csak lankadtan, késve vetült rám.
Lassan forrtam ki s viharok vittek fel a szenvedésnek
a szárnyain, a szeretet s jószág koszorúzott
ormaihoz fel: s így lett mély és isteni szókkal
terhes a sorsom.

Viharok edzették türelemre az életemet s ők
hozták nekem e nyárt kezdődő férfikoromnak
erő, szép szakaszát a lemondás napsugaras szent
dühitát, a kedvet, a bölcsességet, a békét.
Ők hoztak ki a semmiből, ők taszítottak a mélybe,
ők adakozták mind ami ért: a rosszat, a jót, ők
zúgjanak akkor is erre, ha végóráim közeleg, zord
széles szárnyaikon jöjjön majd értem e nyár mul-
tával, az őszben a végső Istenajándék, majdani létem
távoli, enyhés, szent bölcsője, ki elringatja a sorsom,
sári szerelmem a mennyei Csend is.

Govrik Elemér.